

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ Z TYTUŁU PROWADZONEJ DZIAŁNOŚCI

ustalone uchwałą Zarządu Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń
Wzajemnych nr UZ/48/2015 z dnia 30 listopada 2015 r.

Postanowienia ogólne

§ 1

Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności zwane dalej „OWU”, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, zwaną dalej „Tuw PZUW”, obejmujących ochroną odpowiedzialność cywilną osób prawnych bądź jednostek organizacyjnych nie będących osobami prawnymi.

§ 2

1. W porozumieniu z ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odbiegające od uregulowań OWU.
2. Tuw PZUW, zobowiązany jest przedstawić ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy ubezpieczenia a OWU w formie pisemnej przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
3. W razie niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 2, Tuw PZUW, nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla ubezpieczającego lub ubezpieczonego.
4. Przepisu, o którym mowa w ust. 2, nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.
5. W razie wprowadzenia do umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odbiegających, OWU mają zastosowanie w zakresie nie uregulowanym tymi postanowieniami.

§ 3

1. Umowy ubezpieczenia, do których zastosowanie mają niniejsze OWU, nie obejmują ochroną odpowiedzialności cywilnej będącej przedmiotem ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

§ 4

W sprawach nie uregulowanych w OWU, do umowy ubezpieczenia mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.

Definicje

§ 5

Przez użyte w OWU pojęcia rozumie się:

- 1) **choroba zakaźna** - choroba, która została wywołana przez biologiczny czynnik chorobotwórczy;

- 2) **czysta strata finansowa** – uszczerbek majątkowy nie będący szkodą na osobie lub szkodą rzeczową;
- 3) **exemplary damages, punitive damages** – odszkodowania retorsyjne w systemie prawa common law; kary nakładane w procesach cywilnych w celu odstraszenia sprawcy oraz jego potencjalnych naśladowców, zasądzone obok odszkodowania lub zadośćuczynienia;
- 4) **franszyza redukcyjna** – ustalona w umowie ubezpieczenia procentowa, kwotowa lub kwotowo-procentowa wartość, o którą pomniejsza się odszkodowanie z tytułu zajścia każdego wypadku ubezpieczeniowego; franszyza redukcyjna nie ma zastosowania do zwrotu kosztów, o których mowa w § 11 ust. 8;
- 5) **konsument** – osoba fizyczna, która dokonuje czynności prawnych nie związanych bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową;
- 6) **nanotechnologia** – dziedzina nauki umożliwiająca otrzymywanie i zastosowanie struktur, których co najmniej jeden wymiar wyrażany jest w nanometrach; działania prowadzone na poziomie atomowym i molekularnym, w skali nano;
- 7) **obrót** – suma przychodów ubezpieczonego z tytułu sprzedaży towarów lub świadczonych usług w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w ustalonym okresie; obrót nie obejmuje podatku VAT;
- 8) **odszkodowanie** – świadczenie pieniężne przysługujące od poszkodowanemu od TUV PZUW w razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego, za który ubezpieczony ponosi odpowiedzialność w zakresie objętym umową ubezpieczenia pomniejszone o franszyzę redukcyjną, o ile została ustalona w umowie ubezpieczenia;
- 9) **osoba bliska** – małżonek, konkubent, wstępny, zstępny, brat, siostra, ojczym, macocha, pasierb, teść, teściowa, zięć, synowa, przysposobiony, przysposabiający, pozostający pod opieką lub przyjęty na wychowanie w ramach rodziny zastępczej w rozumieniu przepisów prawa rodzinnego;
- 10) **podwykonawca** – przedsiębiorca, któremu ubezpieczony powierzył wykonanie zleconej pracy, usługi lub innej czynności, określonej w łączącej ich umowie;
- 11) **poszkodowany** - osoba, która poniosła szkodę wskutek działania lub zaniechania ubezpieczonego albo osób za które ponosi on odpowiedzialność;
- 12) **pracownik** - osoba fizyczna zatrudniona przez ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę albo na podstawie umowy cywilnoprawnej z wyłączeniem osoby fizycznej, która zawarła z ubezpieczonym umowę cywilnoprawną jako przedsiębiorca; za pracownika uznaje się także praktykanta, stażystę lub wolontariusza, któremu ubezpieczony powierzył wykonywanie pracy;
- 13) **producent** - przedsiębiorca, który wytwarza lub wprowadza do obrotu produkt; przedstawiciel producenta oraz każda osoba, która występuje jako wytwórca, umieszczając na produkcie bądź do niego dołączając swoje nazwisko, nazwę, znak towarowy bądź inne odróżniające oznaczenie; importer oraz sprzedawca w sytuacji, gdy obowiązujące przepisy prawa nakładają na niego odpowiedzialność producenta;
- 14) **producent produktu finalnego** – producent, który wykorzystuje produkty ubezpieczonego,;
- 15) **produkt** – rzecz ruchoma, choćby została połączona z inną rzeczą; za produkt uważa się także zwierzęta i energię;
- 16) **produkt finalny** – każdy produkt, który został wytworzony przez innego producenta niż ubezpieczony w oparciu o produkt dostarczony przez ubezpieczonego niezależnie, u którego producenta powstała szkoda;

- 17) **przedsiębiorca** – osoba fizyczna, osoba prawna bądź jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową;
- 18) **suma gwarancyjna** - określona w umowie ubezpieczenia kwota, stanowiąca górną granicę odpowiedzialności TUW PZUW;
- 19) **szkoda** – szkoda na osobie lub szkoda rzeczowa, a w przypadku rozszerzenia odpowiedzialności o szkody polegające na powstaniu czystej straty finansowej również czysta strata finansowa;
- 20) **szkoda na osobie** – szkoda będąca następstwem śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, w tym utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia;
- 21) **szkoda rzeczowa** – szkoda będąca następstwem utraty, zniszczenia lub uszkodzenia rzeczy, w tym utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie nastąpiła utrata, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy;
- 22) **towar konsumpcyjny** – rzecz ruchoma sprzedawana osobie fizycznej w celu niezwiązanym z działalnością gospodarczą lub zawodową;
- 23) **ubezpieczający** – osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia;
- 24) **ubezpieczony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odpowiedzialność cywilna objęta jest ochroną ubezpieczeniową;
- 25) **wprowadzenie produktu do obrotu** – chwila faktycznej trwałej lub okresowej utraty władztwa nad produktem przez producenta;
- 26) **wypadek ubezpieczeniowy** – śmierć, uszkodzenie ciała, doznanie rozstroju zdrowia, utrata, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy, a w przypadku rozszerzenia odpowiedzialności o szkody polegające na powstaniu czystej straty finansowej również czysta strata finansowa.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 6

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody wyrządzone poszkodowanemu w związku z prowadzeniem przez ubezpieczonego działalności określonej w umowie ubezpieczenia lub posiadany mieniem, które jest wykorzystywane w tej działalności, będące następstwem:
  - 1) czynu niedozwolonego w granicach odpowiedzialności ustawowej (OC deliktowa) lub
  - 2) niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (OC kontraktowa).
2. Na zasadach określonych w § 10 ust. 2 ochroną ubezpieczeniową objęta jest również odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody wyrządzone w związku z wprowadzeniem produktu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP), powstałe:
  - 1) na terytorium RP,
  - 2) poza terytorium RP, jeżeli zostały wyrządzone konsumentom oraz przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terytorium RP, z zastrzeżeniem iż ubezpieczony nie wiedział, że zostanie on wyeksportowany.
3. Ochroną ubezpieczeniową objęte są także szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa.
4. Warunkiem odpowiedzialności TUW PZUW jest zajście wypadku ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia.
5. Jeżeli nie można ustalić dnia zajścia wypadku ubezpieczeniowego, za dzień jego zajścia uznaje się dzień, w którym stwierdzono zaistnienie szkody, przy czym za dzień zajścia

wypadku ubezpieczeniowego, w następstwie którego powstała szkoda na osobie przyjmuje się dzień, w którym poszkodowany po raz pierwszy skontaktował się z lekarzem w związku z objawami, które są przyczyną zgłaszanych roszczeń.

6. Wszystkie szkody, wynikające z tej samej przyczyn uważa się za jedną szkodę niezależnie od liczby poszkodowanych i momentu powstania oraz przyjmuje się, że powstały w chwili powstania pierwszej szkody (szkoda seryjna). T UW PZUW odpowiada za szkodę seryjną w przypadku, gdy wypadek ubezpieczeniowy, w następstwie którego powstała pierwsza szkoda zaszedł w okresie ubezpieczenia.

§ 7

1. W przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych przez pracownika ubezpieczonego przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych, T UW PZUW rezygnuje z prawa do dochodzenia roszczenia, które przysługiwało ubezpieczonemu wobec tego pracownika z tytułu wyrządzonej szkody (rezygnacja z prawa do regresu).
2. W przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych przez podwykonawcę ubezpieczonego, , gdy na podstawie obowiązujących przepisów prawa ubezpieczony ponosi za tego podwykonawcę odpowiedzialność jak za działania własne, T UW PZUW rezygnuje z prawa do dochodzenia roszczenia, które przysługiwało ubezpieczonemu wobec tego podwykonawcy z tytułu wyrządzonej szkody (rezygnacja z prawa do regresu) tylko wtedy, gdy zakres ubezpieczenia został rozszerzony o szkody wyrządzone przez podwykonawców bez prawa do regresu.

§ 8

1. O ile nie umówiono się inaczej ubezpieczeniem objęta jest odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody będące następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł:
  - 1) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP),
  - 2) poza granicami RP, jeżeli szkody zostały wyrządzone:
    - a) przez pracowników ubezpieczonego podczas zagranicznych delegacji służbowych w związku z prowadzeniem rozmów biznesowych lub odbyciem przez pracownika szkolenia lub stażu,
    - b) konsumentom oraz przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terytorium RP, z tytułu prac i usług wykonanych na terytorium RP,
2. T UW PZUW udziela ochrony ubezpieczeniowej w granicach odpowiedzialności ubezpieczonego określonej przepisami właściwymi dla miejsca powstania szkody (odpowiedzialność deliktowa) lub miejsca wykonania umowy (odpowiedzialność kontraktowa).

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 9

1. T UW PZUW nie odpowiada za szkody:
  - 1) wyrządzone umyślnie, chyba, że umówiono się inaczej;
  - 2) jeżeli ubezpieczony lub osoby, którymi się posługuje, nie posiadały wymaganych przepisami prawa uprawnień do wykonywania określonego rodzaju działalności (czynności), chyba że brak uprawnień nie miał wpływu na powstanie szkody;
  - 3) wyrządzone osobom bliskim ubezpieczonego, będącego osobą fizyczną;
  - 4) powstałe wskutek oddziaływania energii jądrowej, promieni laserowych, maserowych, promieniowania jonizującego, pola magnetycznego lub elektromagnetycznego lub skażenia radioaktywnego;

- 5) powstałe wskutek powolnego działania temperatury, gazów, oparów, wilgoci, dymu, sadzy, ścieków, zagrzybienia lub działania hałasu;
  - 6) powstałe wskutek oddziaływania azbestu, formaldehydu, prionów lub dioksyn lub ich zawartości w produktach wprowadzonych do obrotu przez ubezpieczonego lub użytych przez niego w celu wykonania usługi;
  - 7) polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu, zaginięciu lub kradzieży gotówki, bonów towarowych, substytutów pieniądza, dzieł sztuki, biżuterii, przedmiotów z metali lub kamieni szlachetnych, papierów wartościowych, dokumentów lub zbiorów o charakterze kolekcjonerskim lub archiwalnym lub przedmiotów o charakterze zabytkowym lub unikatowym;
  - 8) związane z naruszeniem dóbr osobistych innych niż objęte zakresem szkody na osobie;
  - 9) związane z naruszeniem praw własności intelektualnej;
  - 10) regulowane przepisami Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, z zastrzeżeniem § 10 ust. 1 pkt 2;
  - 11) za które przysługuje odszkodowanie na podstawie prawa geologicznego lub górniczego;
  - 12) wynikłe z umownego rozszerzenia odpowiedzialności cywilnej w stosunku do zakresu wynikającego z powszechnie obowiązujących przepisów prawa;
  - 13) wynikłe z braku określonych w umowie właściwości estetycznych przedmiotu umowy lub z zastosowania elementów o właściwościach niezgodnych z umową;
  - 14) powstałe w związku z zastosowaniem nanotechnologii.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje kar pieniężnych, kar umownych, grzywien sądowych i administracyjnych, zadatków, roszczeń z tytułu odstąpienia od umowy, roszczeń o zwrot kosztów poniesionych na poczet lub w celu wykonania umowy, odszkodowań o charakterze karnym (exemplary damages, punitive damages), do zapłacenia których ubezpieczony jest zobowiązany.
  3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje ponadto szkód, które ubezpieczony zobowiązany jest naprawić w ramach rękojmi lub gwarancji lub w ramach przepisów o sprzedaży konsumenckiej.

§ 10

1. O ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony przez włączenie odpowiednich klauzul stanowiących załącznik do OWU, T UW PZUW nie odpowiada za szkody:
  - 1) wyrządzone pracownikom ubezpieczonego, powstałe w związku z wypadkiem przy pracy;
  - 2) powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu, a także wszelkie koszty związane z usunięciem, oczyszczeniem i utylizacją jakichkolwiek zanieczyszczeń;
  - 3) powstałe w mieniu, z którego ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 4) powstałe w powierzonym mieniu ruchomym, które stanowiło przedmiot obróbki, naprawy, czyszczenia lub innych czynności w ramach usług o podobnym charakterze wykonywanych przez ubezpieczonego;
  - 5) powstałe w mieniu przechowywanym, kontrolowanym lub chronionym przez ubezpieczonego;
  - 6) wyrządzone przez jednego ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu lub ubezpieczającemu przez ubezpieczonego objętych jedną umową ubezpieczenia,
  - 7) wyrządzone w rzeczach będących przedmiotem czynności spedycyjnych;

- 8) wyrządzone uczestnikom imprezy w wyniku przeprowadzania imprezy;
  - 9) wyrządzone przez producenta w związku z wprowadzeniem produktów do obrotu (OC za produkt);
  - 10) wyrządzone w rzeczach wniesionych przez gości hotelowych w związku z prowadzeniem hotelu lub innego podobnego zakładu;
  - 11) spowodowane działaniem materiałów wybuchowych i fajerwerków;
  - 12) wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń;
  - 13) polegające na powstaniu czystej straty finansowej;
  - 14) powstałe wskutek wibracji albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa za szkody wyrządzone w związku z wprowadzeniem produktu do obrotu udzielona jest na poniższych zasadach:
- a) wszystkie szkody będące wynikiem wprowadzenia do obrotu partii (serii) produktów posiadających tę samą wadę lub które można przypisać tej samej przyczynie, uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy niezależnie od liczby poszkodowanych i momentu powstania i przyjmuje się, że miały miejsce w chwili powstania pierwszej szkody.
  - b) TUV PZUW nie odpowiada za szkody:
    - i. polegające na uszkodzeniu bądź zniszczeniu samego produktu oraz z tytułu korzyści jakie poszkodowany mógłby osiągnąć w związku z jego użytkowaniem;
    - ii. których przyczyną była jawna wada produktu na co producent wyraźnie zwrócił uwagę;
    - iii. wynikłe z wprowadzającej w błąd reklamy lub braku reklamowanych właściwości;
    - iv. spowodowane wycofaniem z rynku wadliwej partii produktu;
    - v. powstałe w wyniku uszkodzenia kodu genetycznego;
    - vi. spowodowane przez produkty genetycznie zmodyfikowane;
    - vii. wyrządzone przez produkt zawierający ludzką krew, osocze lub substancje krwiopochodne;
    - viii. powstałe w wyniku używania produktu niezgodnie z jego przeznaczeniem lub załączoną instrukcją obsługi lub innym dokumentem opisującym właściwości produktu oraz sposób jego wykorzystania;
    - ix. spowodowane przez produkt wykorzystywany w przemyśle lotniczym lub kosmicznym;
    - x. powstałe wskutek bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania wyrobów tytoniowych;
    - xi. wyrządzone przez produkt nie posiadający ważnego atestu (certyfikatu, zezwolenia) dopuszczającego do obrotu, o ile atest (certyfikat, zezwolenie) jest wymagany przez przepisy obowiązujące w kraju, w którym produkt został wprowadzony do obrotu.
    - xii. mające postać czystej straty finansowej.
  - c) Ponadto, o ile zakres ochrony nie został rozszerzony poprzez włączenie odpowiednich klauzul dodatkowych, TUV PZUW nie odpowiada za szkody:
    - i. poniesione przez producenta produktu finalnego wskutek wadliwości produktów dostarczonych przez ubezpieczonego z zastrzeżeniem, że niniejsze wyłączenie nie dotyczy szkód rzeczowych i szkód na osobie wyrządzonych przez wadliwy produkt finalny;
    - ii. wyrządzone poszkodowanym, polegające na poniesieniu kosztów zlokalizowania wadliwego produktu oraz kosztów usunięcia, demontażu

- lub odsłonięcia wadliwych produktów oraz na montaż, umocowanie lub położenie produktu bez wad;
- iii. poniesione przez poszkodowanym będącą producentem, w rzeczach ruchomych wyprodukowanych lub poddanych obróbce przez tę osobę za pomocą maszyn lub urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu.
3. Szkody wymienione w ust. 1 zostają objęte zakresem ubezpieczenia tylko w takim zakresie, w jakim zostało to ustalone w treści klauzuli.
3. Za rozszerzenie zakresu ochrony poprzez włączenie klauzul w umowie ubezpieczenia ustalona jest dodatkowa składka.

Suma gwarancyjna

§ 11

1. Suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności T UW PZUW w odniesieniu do wszystkich wypadków ubezpieczeniowych zaistniałych w okresie ubezpieczenia.
2. W granicach sumy gwarancyjnej, o której mowa w ust. 1, mogą być wyodrębnione podlimity kwotowe określające odpowiedzialność T UW PZUW za szkody:
  - 1) z tytułu jednego wypadku ubezpieczeniowego;
  - 2) z tytułu ryzyk określonych w klauzulach;
  - 3) określonego rodzaju;przy czym każdorazowa wypłata odszkodowania z zakresu ubezpieczenia, dla którego ustalono podlimity kwotowe zmniejsza te podlimity aż do całkowitego wyczerpania oraz powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej o wypłaconą kwotę.
3. Jeżeli suma gwarancyjna, podlimity oraz franszyzy redukcyjne stanowią równowartość w złotych kwoty wyrażonej w walucie obcej, ich wysokość ustala się przy zastosowaniu kursu średniego NBP z dnia zawarcia umowy ubezpieczenia.
4. Jeżeli kwota roszczenia została wyrażona w walucie obcej, a odszkodowanie wypłacane jest złotych, jego wysokość ustala się przy zastosowaniu kursu średniego NBP z dnia ustalenia odszkodowania.
5. Każdorazowa wypłata odszkodowania lub kosztów wymienionych w ust. 7 powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej oraz odpowiednich podlimitów o wypłaconą kwotę.
6. Za zgodą T UW PZUW ubezpieczający może uzupełnić sumę gwarancyjną opłacając dodatkową składkę.
7. T UW PZUW wypłaca odszkodowanie z uwzględnieniem franszyzy redukcyjnej w wysokości ustalonej w umowie ubezpieczenia.
8. W granicach sumy gwarancyjnej T UW PZUW zobowiązany jest do:
  - 1) zwrotu kosztów wynikłych z zastosowania środków podjętych przez ubezpieczonego po wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego w celu zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów jeżeli były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne,
  - 2) pokrycia uzasadnionych kosztów wynagrodzenia ekspertów, powołanych w uzgodnieniu z T UW PZUW przez ubezpieczonego lub poszkodowanego w celu ustalenia okoliczności, przyczyn i rozmiaru szkody,
  - 3) pokrycia kosztów obrony w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi:
    - a) niezbędnych kosztów sądowej obrony przed roszczeniem poszkodowanego lub uprawnionego w sporze prowadzonym w porozumieniu z T UW PZUW,
    - b) niezbędnych kosztów sądowej obrony w postępowaniu karnym, jeśli toczące się postępowanie ma związek z ustaleniem odpowiedzialności ubezpieczonego, jeżeli T UW PZUW zażądał powołania obrony lub wyraził zgodę na pokrycie tych kosztów,

- c) kosztów postępowań sądowych, w tym mediacji lub postępowania pojednawczego oraz kosztów opłat administracyjnych, jeżeli T UW PZUW wyraził na piśmie zgodę na pokrycie tych kosztów.
9. Koszty, o których mowa w ust. 8 pkt 2 i 3 mogą zostać pokryte ponad sumę gwarancyjną przez włączenie odpowiedniej klauzuli stanowiącej załącznik do OWU i zapłatę dodatkowej składki.

Zawarcie umowy ubezpieczenia i czas jej trwania **Składka ubezpieczeniowa**

§ 12

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie wniosku ubezpieczającego zawierającego informacje niezbędne do dokonania indywidualnej oceny ryzyka i określenia należnej składki.
2. Wniosek powinien zawierać między innymi:
  - 1) imię, nazwisko lub pełną nazwę ubezpieczającego, ubezpieczonego, numer REGON, numer PESEL;
  - 2) adres zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego;
  - 3) określenie zakresu, który ma być objęty ochroną ubezpieczeniową;
  - 4) wysokość obrotu za ostatni rok obrachunkowy przed zawarciem umowy ubezpieczenia;
  - 5) okres ubezpieczenia;
  - 6) sumę gwarancyjną;
  - 7) liczba i wartość szkód z wypadków ubezpieczeniowych zaistniałych w okresie 3 ostatnich lat
3. Zawarcie umowy ubezpieczenia T UW PZUW potwierdza dokumentem ubezpieczenia.

§ 13

1. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek ubezpieczonego). Obowiązek zapłaty składki ubezpieczeniowej ciąży na ubezpieczającym. Dokument ubezpieczenia otrzymuje ubezpieczający.
2. Zarzut mający wpływ na odpowiedzialność T UW PZUW może on podnieść również przeciwko ubezpieczonemu.
3. Ubezpieczony może żądać by T UW PZUW udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego.

§ 14

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości T UW PZUW wszystkie znane sobie okoliczności, o które T UW PZUW zapytywał w formularzu oferty (wniosku) albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez T UW PZUW umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia ubezpieczający zobowiązany jest zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w ustępie poprzedzającym. Ubezpieczający zobowiązany jest zawiadamiać o tych zmianach T UW PZUW niezwłocznie, najpóźniej w ciągu 14 dni po otrzymaniu o nich wiadomości.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ustępach poprzedzających spoczywają zarówno na ubezpieczającym, jak

i na ubezpieczonym, chyba że ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

4. TUV PZUW nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ustępów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek ubezpieczeniowy i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 15

1. Odpowiedzialność TUV PZUW rozpoczyna się od dnia następującego po dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty, chyba że umówiono się inaczej.
2. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres jednego roku, chyba że strony postanowiły inaczej.

§ 16

1. Składkę ubezpieczeniową ustala się na podstawie taryfy składek obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności TUV PZUW.
2. Składka ubezpieczeniowa obliczana jest w zależności od:
  - 1) wysokości obrotu za ostatni rok obrachunkowy przed zawarciem umowy ubezpieczenia;
  - 2) wysokości sumy gwarancyjnej;
  - 3) okresu ubezpieczenia;
  - 4) rodzaju prowadzonej działalności;
  - 5) zakresu ubezpieczenia (przedmiotowego, terytorialnego);
  - 6) indywidualnej oceny ryzyka.
3. Składkę opłaca się jednorazowo przy zawieraniu umowy ubezpieczenia, chyba że w dokumencie ubezpieczenia określono inny tryb i terminy. Zapłata składki następuje w formie gotówkowej lub w porozumieniu z TUV PZUW formie bezgotówkowej.
4. W przypadku dokonywania zapłaty składki w formie bezgotówkowej, za dzień zapłaty składki uważa się dzień uznania rachunku bankowego TUV PZUW.
5. Składka za roczny okres ubezpieczenia w uzasadnionych przypadkach może być opłacona w ratach. Terminy płatności kolejnych rat składki określa się w dokumencie ubezpieczenia.
6. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony podał do wiadomości TUV PZUW nieprawdziwe dane mające wpływ na wysokość składki, ubezpieczający zobowiązany jest do dopłaty składki wynikającej z różnicy pomiędzy składką, jaka należałaby się TUV PZUW gdyby podano dane prawdziwe a składką przyjętą w umowie ubezpieczenia. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego roszczenie TUV PZUW o dopłatę różnicy składki staje się natychmiast wymagalne i płatne najpóźniej w dniu wypłaty odszkodowania.
7. Składka nie podlega indeksacji.

§ 17

W razie ujawnienia okoliczności, które pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, składając oświadczenie w tym zakresie.

Rozwiązanie umowy i ustanie odpowiedzialności TUV PZUW Zwrot składki

§ 18

Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:

- 1) z upływem okresu ubezpieczenia określonego w dokumencie ubezpieczenia;
- 2) z dniem wyczerpania sumy gwarancyjnej;
- 3) z dniem odstąpienia od umowy;
- 4) z dniem doręczenia ubezpieczającemu oświadczenia TUV PZUW wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy TUV PZUW ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie;
- 5) z upływem 7 dni od dnia otrzymania przez ubezpieczającego wezwania do zapłaty kolejnej raty składki wysłanego po upływie terminu jej płatności z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności;
- 6) z dniem doręczenia drugiej stronie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, o którym mowa w §17;
- 7) z dniem zbycia przez ubezpieczonego mienia, w związku z posiadaniem którego zawarto umowę;
- 8) z chwilą likwidacji przedsiębiorstwa ubezpieczonego.

§ 19

1. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w jakim TUV PZUW udzielało ochrony ubezpieczeniowej.
2. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim TUV PZUW udzielało ochrony ubezpieczeniowej.

§ 20

W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

Obowiązki ubezpieczającego lub ubezpieczonego

§ 21

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego ubezpieczający lub ubezpieczony zobowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust.1 TUV PZUW jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 22

1. Ubezpieczający ma obowiązek zawiadomienia T UW PZ UW o wypadku ubezpieczeniowym bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni roboczych od dnia jego zajścia lub powzięcia o nim wiadomości.
2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązek, o którym mowa w ust.1, obciąża także ubezpieczonego, chyba że ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązkowi, o którym mowa w ustępach poprzedzających, T UW PZ UW może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło T UW PZ UW ustalenie okoliczności i skutków wypadku ubezpieczeniowego.
4. Skutki braku zawiadomienia T UW PZ UW o wypadku ubezpieczeniowym nie nastąpią, jeżeli T UW PZ UW w terminie, o którym mowa w ust. 1, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
5. W razie wystąpienia przez poszkodowanego przeciwko ubezpieczonemu z roszczeniem o odszkodowanie, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni, powiadomić o tym T UW PZ UW.
6. W przypadku wystąpienia z roszczeniem, o którym mowa w ust.5, na drogę sądową, ubezpieczający lub ubezpieczony zobowiązany jest bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od otrzymania pozwu, zawiadomić o tym T UW PZ UW.
7. Ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany dostarczyć T UW PZ UW orzeczenie sądu w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego.
8. W razie powstania wypadku ubezpieczeniowego, ubezpieczony jest zobowiązany do podjęcia aktywnej współpracy z T UW PZ UW celu wyjaśnienia okoliczności i przyczyn powstania szkody oraz ustalenia jej rozmiaru.

Ustalenie i wypłata odszkodowania oraz obowiązki informacyjne T UW PZ UW

§ 23

1. T UW PZ UW wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.
2. Gdyby wyjaśnienie w terminie określonym w ust. 1 okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności T UW PZ UW albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania T UW PZ UW wypłaca w terminie określonym w ust. 1.
3. Zaspokojenie lub uznanie przez ubezpieczonego roszczenia, o którym mowa w § 22 ust.5, nie wywołuje skutków prawnych względem T UW PZ UW jeżeli nie wyraził na to uprzedniej zgody.
4. Jeżeli tytułem odszkodowania przysługują poszkodowanemu zarówno świadczenia jednorazowe jak i renty, T UW PZ UW zaspokaja je z obowiązującej sumy gwarancyjnej w następującej kolejności:
  - 1) świadczenie jednorazowe;
  - 2) renty czasowe;
  - 3) renty dożywotnie.
5. T UW PZ UW jest zobowiązane:
  - 1) po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami

- występującymi z tym zawiadomieniem, oraz do podjęcia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego zdarzenia ubezpieczeniowego, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także do poinformowania osoby występującej z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności TUW PZUW lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania; w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego może zgłosić również Ubezpieczony albo jego spadkobiercy; w tym przypadku spadkobierca jest traktowany jak uprawniony z umowy ubezpieczenia;
- 2) jeżeli w terminach określonych w ust. 1 i 2 nie wypłaci odszkodowania, do zawiadomienia pisemnie:
    - a) osoby zgłaszającej roszczenie oraz
    - b) Ubezpieczonego w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie
      - o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także do wypłaty bezspornej części odszkodowania;
  - 3) jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, do poinformowania o tym pisemnie:
    - a) osoby występującej z roszczeniem oraz
    - b) Ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie
      - wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniające całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania oraz do pouczenia tej osoby o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;
  - 4) do udostępnienia Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności TUW PZUW lub wysokości odszkodowania; osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez TUW PZUW udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez TUW PZUW;
  - 5) do udostępnienia osobom, o których mowa w pkt 4, informacji i dokumentów, o których mowa w pkt 4, na ich żądanie, w postaci elektronicznej;
  - 6) na żądanie Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, do udostępnienia posiadanych przez siebie informacji związanych z wypadkiem ubezpieczeniowym będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności TUW PZUW oraz ustalenia okoliczności wypadku ubezpieczeniowego, jak również wysokości odszkodowania;
  - 7) na żądanie Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, do przekazania informacji o oświadczeniach złożonych przez nich na etapie zawierania umowy ubezpieczenia na potrzeby oceny ryzyka ubezpieczeniowego lub kopii dokumentów sporządzonych na tym etapie.
6. TUW PZUW wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądowego.

Postanowienia końcowe

§ 24

1. Ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu osobą fizyczną, przysługuje prawo złożenia reklamacji w rozumieniu ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym, tj. prawo skierowania wystąpienia do

- TUW PZUW, w którym zgłasza on zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez TUW PZUW.
2. Reklamację składa się w każdej jednostce TUW PZUW obsługującej klienta.
  3. Reklamacja może być złożona w formie:
    - 1) pisemnej – osobiście albo przesyłką pocztową w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 roku Prawo pocztowe (Dz. U. z 2012 r., poz. 1529);
    - 2) ustnej – telefonicznie, na przykład dzwoniąc pod numer 22 582 57 77, albo osobiście do protokołu podczas wizyty osoby, o której mowa w ust. 1, w jednostce, o której mowa w ust. 2;
    - 3) elektronicznej - wysyłając e-mail na adres reklamacje@tuwpzuw.pl.
  4. TUW PZUW rozpatruje reklamację i udziela na nią odpowiedzi, bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania reklamacji, z zastrzeżeniem ust. 5.
  5. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 4, TUW PZUW przekazuje osobie, która złożyła reklamację, informację, w której:
    - 1) wyjaśnia przyczynę opóźnienia;
    - 2) wskazuje okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy;
    - 3) określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.
  6. Odpowiedź TUW PZUW na reklamację zostanie dostarczona osobie, która ją złożyła, w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych lub pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek tej osoby.
  7. Osobie, o której mowa w ust. 1, przysługuje prawo wniesienia do Rzecznika Finansowego wniosku dotyczącego:
    - 1) nieuwzględnienia roszczeń w trybie rozpatrywania reklamacji;
    - 2) niewykonania czynności wynikających z reklamacji rozpatrzonej zgodnie z wolą tej osoby w terminie określonym w odpowiedzi na tę reklamację.
  8. Skargę lub zażalenie, niebędące reklamacją, o której mowa w ust. 1, składa się na piśmie za pośrednictwem dowolnej jednostki organizacyjnej TUW PZUW.
  9. TUW PZUW udziela odpowiedzi na skargę lub zażalenie na piśmie, w terminie 30 dni od dnia otrzymania skargi lub zażalenia.
  10. Ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu konsumentem, przysługuje prawo zwrócenia się o pomoc do Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta.
  11. TUW PZUW podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
  12. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć albo według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
  13. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
  14. W sprawach nieuregulowanych w ogólnych warunkach lub w umowie ubezpieczenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.
  15. Ogólne warunki w niniejszym brzmieniu mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 30 listopada 2015 roku.

Załącznik do ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności – Klauzule dotyczące ryzyk dodatkowych

-----

Klauzla nr 1.

Rozszerzenie zakresu terytorialnego odpowiedzialności o szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie całego świata z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie całego świata z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.
2. O ile zakres ubezpieczenia rozszerzono o odpowiedzialność cywilną za produkt, na podstawie niniejszej klauzuli TUW PZUW udziela ochrony ubezpieczeniowej za szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie całego świata, z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii, wyrządzone przez produkt wprowadzony do obrotu na terenie całego świata, z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.

Klauzla nr 2.

Rozszerzenie zakresu terytorialnego odpowiedzialności o szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie całego świata.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie całego świata.
2. O ile zakres ubezpieczenia rozszerzono o odpowiedzialność cywilną za produkt, na podstawie niniejszej klauzuli TUW PZUW udziela ochrony ubezpieczeniowej za szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie całego świata, wyrządzone przez produkt wprowadzony do obrotu na terenie całego świata.
3. Ubezpieczenie nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej jednostek organizacyjnych ubezpieczonego, mających siedzibę i prowadzących działalność na terytorium USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.

Klauzla nr 3.

Rozszerzenie zakresu terytorialnego odpowiedzialności o szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie państw Unii Europejskiej oraz Chorwacji, Islandii, Norwegii i Szwajcarii.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie państw Unii Europejskiej oraz Chorwacji, Islandii, Norwegii i Szwajcarii.
2. O ile zakres ubezpieczenia rozszerzono o odpowiedzialność cywilną za produkt, na podstawie niniejszej klauzuli TUW PZUW udziela ochrony ubezpieczeniowej za szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie państw Unii Europejskiej oraz Chorwacji, Islandii, Norwegii i Szwajcarii, wyrządzone przez produkt

wprowadzony do obrotu na terenie państw Unii Europejskiej oraz Chorwacji, Islandii, Norwegii i Szwajcarii.

Klauzla nr 4.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone pracownikom ubezpieczonego w związku z wypadkiem przy pracy.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe lub szkody na osobie, wyrządzone pracownikom w związku z wypadkiem przy pracy, w następstwie którego ubezpieczony zobowiązany jest do ich naprawienia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje świadczeń przysługujących poszkodowanemu na podstawie Ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Klauzla nr 5.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu, a także wszelkie koszty związane z usunięciem, oczyszczeniem i utylizacją jakichkolwiek zanieczyszczeń.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu, a także koszty poniesione przez poszkodowanych w celu usunięcia i oczyszczenia z powietrza, wody lub gruntu substancji niebezpiecznej oraz jej utylizacji, pod warunkiem łącznego spełnienia następujących warunków:
  - 1) przyczyna przedostania się substancji niebezpiecznej była nagła, przypadkowa, nie zamierzona ani nie możliwa do przewidzenia przez ubezpieczonego;
  - 2) początek procesu przedostania miał miejsce w okresie ubezpieczenia;
  - 3) przedostanie się substancji niebezpiecznej zostało stwierdzone przez ubezpieczonego lub inne osoby w ciągu 72 godzin od chwili rozpoczęcia procesu przedostania;
  - 4) przyczyna procesu przedostania się niebezpiecznych substancji została stwierdzona protokołem służby ochrony środowiska, policji lub straży pożarnej.
2. Przez przedostanie się niebezpiecznej substancji do powietrza, wody lub gruntu rozumie się: wprowadzenie bezpośrednie lub pośrednie, wydzielenie, rozrzucenie, rozpylenie, rozlanie, wyciek, wylanie, wtłoczenie, wyrzucenie oraz inne formy uwolnienia niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu.
3. Przez substancje niebezpieczne rozumie się pierwiastki chemiczne i ich związki, mieszaniny i roztwory występujące w środowisku lub powstałe w wyniku działalności człowieka.
4. TUW PZUW nie odpowiada w zakresie wskazanym niniejszą klauzulą za koszty badania, monitorowania i kontroli zanieczyszczenia środowiska.

Klauzla nr 6.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w nieruchomościach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w nieruchomościach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) w gruntach;
  - 2) wynikłych z normalnego zużycia mienia;
  - 3) powstałych w urządzeniach, instalacjach lub rzeczach ruchomych, o ile nie stanowią one części składowej nieruchomości, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 4) powstałych w następstwie prac budowlano-montażowych lub remontowych, za wyjątkiem napraw koniecznych, do których zobowiązany jest ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Klauzla nr 7.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w rzeczach ruchomych, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w rzeczach ruchomych, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) polegających na utracie rzeczy ruchomych z innych przyczyn niż zniszczenie lub uszkodzenie;
  - 2) wynikłych z normalnego zużycia rzeczy ruchomych;
  - 3) powstałych w pojazdach oraz ich wyposażeniu i rzeczach pozostawionych w tych pojazdach;
  - 4) powstałych w następstwie prac naprawczych lub remontowych, za wyjątkiem napraw koniecznych, do których zobowiązany jest ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Klauzla nr 8.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w powierzonych rzeczach ruchomych, które stanowiły przedmiot obróbki, naprawy, czyszczenia lub innych usług o podobnym charakterze wykonywanych przez ubezpieczonego.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe powstałe w powierzonych rzeczach ruchomych, które stanowiły przedmiot obróbki, naprawy, czyszczenia lub innych usług o podobnym charakterze.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) polegających na utracie rzeczy ruchomych z innych przyczyn niż zniszczenie lub uszkodzenie;
  - 2) wynikłych z normalnego zużycia rzeczy ruchomych;
  - 3) powstałych w rzeczach ruchomych, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 4) powstałych w rzeczach ruchomych przechowywanych, kontrolowanych lub chronionych przez ubezpieczonego, chyba że rzecz ruchoma przechowywana jest w związku z obróbką, naprawą, czyszczeniem lub innymi usługami o podobnym charakterze;
  - 5) powstałych w pojazdach podczas jazd próbnych dokonywanych w odległości powyżej 10 km od miejsca wykonywania usługi oraz w przypadku gdy kierujący pojazdem nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem.

Klauzla nr 9.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w mieniu przechowywanym, kontrolowanym lub chronionym przez ubezpieczonego.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w mieniu przechowywanym, kontrolowanym lub chronionym przez ubezpieczonego w ramach działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniem, z wyłączeniem żywych zwierząt.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych w mieniu powierzonym, wskutek wykonywania czynności obróbki, naprawy, czyszczenia lub innych usług o podobnym charakterze wykonywanych przez ubezpieczonego;
  - 2) powstałych w mieniu z którego ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 3) w pojazdach oraz ich wyposażeniu i mieniu pozostawionym w tych pojazdach;
  - 4) polegających na zaginięciu, podmieianie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z poświadczeniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych przez ubezpieczonego.
3. W razie kradzieży mienia, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić o zdarzeniu policję. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował się do obowiązku określonego w zdaniu poprzedzającym, TUV PZUW jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

Klauzla nr 10.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania umów o przechowanie żywności.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania umów o przechowanie żywności.
2. Odpowiedzialność TUV PZUW za szkody wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania umów o przechowanie żywności istnieje będzie pod warunkiem, że:
  - 1) ubezpieczony prowadzi codzienny rejestr stanu zapasów przechowywanych towarów z uwzględnieniem ich typu, ilości i wartości,
  - 2) ubezpieczony prowadzi systematyczny serwis urządzeń chłodniczych, istnieje umowa konserwacyjna z producentem lub firmą instalującą, dotycząca zainstalowanych przez nią urządzeń chłodniczych oraz posiada wystarczający zapas części zamiennych aby w razie potrzeby mógł wykonać drobne naprawy,
  - 3) istnieje fizyczna możliwość odczytu i rejestracji temperatury w komorze chłodniczej,
  - 4) urządzenia chłodnicze będą miały odpowiednią wydajność, w celu utrzymania odpowiedniej temperatury całkowicie wypełnionego pomieszczenia chłodniczego a ponadto będzie zapewniona odpowiednia zapasowa rezerwa chłodnicza (co najmniej 30 %) w formie zapasowych urządzeń chłodniczych.
  - 5) w pomieszczeniach chłodniczych jest zainstalowany centralny system alarmujący i rejestrujący poziom temperatury, umożliwiający w razie awarii podjęcie natychmiastowych środków zabezpieczających przez szkodą,
  - 6) w ubezpieczonym zakładzie chłodniczym odbywają się stałe, regularne inspekcje przeprowadzane przez wykwalifikowaną ekipę,
  - 7) podczas całego okresu przechowywania, ubezpieczający musi prowadzić książkę raportów z zapisami co najmniej trzech odczytów poziomu temperatury dziennie dla każdego pomieszczenia chłodniczego,
  - 8) w przypadku pomieszczeń z atmosferą kontrolowaną odczyty muszą zawierać również informację dot.: poziomu wilgotności, tlenu i dwutlenku węgla,
  - 9) dokładność odczytów poziomu temperatury musi być sprawdzana za pomocą skalowanego, niezależnego termometru, co najmniej dwa razy tygodniowo,
  - 10) ubezpieczający posiada agregat prądotwórczy.
3. TUV PZUW nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
  - 1) których powstanie przypisać można transportowi, rozładowywaniu i przenoszeniu poza komorę chłodniczą,
  - 2) w ubezpieczonych towarach będące wynikiem ich skurczenia, wysuszenia, wad wewnętrznych lub ukrytych, wad lub chorób, naturalnego zepsucia,
  - 3) w ubezpieczonych towarach, będące bezpośrednim rezultatem ich niewłaściwego przechowywania, uszkodzonego opakowania, niewłaściwej cyrkulacji powietrza lub niemożności utrzymania stabilnej temperatury przechowywania.

Klauzla nr 11.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w pojazdach mechanicznych przechowywanych, kontrolowanych lub chronionych przez ubezpieczonego.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w pojazdach mechanicznych przechowywanych, kontrolowanych lub chronionych przez ubezpieczonego w ramach działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniem.

2. Ochrona ubezpieczeniowa jest udzielana, jeżeli pojazdy mechaniczne przechowywane są w pomieszczeniu zamkniętym i całodobowo dozorowanym albo na terenie ogrodzonym stałym ogrodzeniem, oświetlonym w porze nocnej i całodobowo dozorowanym.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych w pojazdach powierzonych, wskutek wykonywania czynności obróbki, naprawy, czyszczenia lub innych podobnych usług wykonywanych przez ubezpieczonego;
  - 2) powstałych w pojazdach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 3) polegających na zaginięciu, podmieianie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z poświadczeniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych przez ubezpieczonego.
4. W razie kradzieży pojazdu mechanicznego, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić o zdarzeniu policję. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował się do obowiązku określonego w zdaniu poprzedzającym, TUV PZUW jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

Klauzla nr 12.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone przez jednego ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu lub ubezpieczającemu przez ubezpieczonego objętych jedną umową ubezpieczenia.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone przez jednego ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu lub ubezpieczającemu przez ubezpieczonego objętych jedną umową ubezpieczenia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie roszczenia pomiędzy podmiotami wskazanymi w umowie ubezpieczenia.

Klauzla nr 13.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone przez podwykonawców bez prawa do regresu.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego za szkody wyrządzone przez podwykonawców, w przypadku gdy ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów ponosi za nich odpowiedzialność jak za działania własne, bez prawa TUV PZUW do regresu.

Klauzla nr 14.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody w rzeczach będących przedmiotem czynności spedycyjnych (OC spedytora).

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody w rzeczach będących przedmiotem czynności spedycyjnych.
2. Do czynności spedycyjnych objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli należą:
  - 1) opracowanie instrukcji wysyłkowych;
  - 2) zawieranie umów o przewóz i przygotowywanie dokumentów związanych z przewozem przesyłek;
  - 3) załadunek i wyładunek przesyłki;
  - 4) kontrola ilościowa i wagowa przesyłek;
  - 5) znakowanie przesyłek;
  - 6) pakowanie, przepakowywanie towarów;
  - 7) składowanie przesyłek (z wyłączeniem składu celnego lub magazynu celnego) zgodnie z obowiązującymi dla danego towaru przepisami, normami oraz zwyczajami przed rozpoczęciem przewozu, w trakcie przewozu oraz po zakończeniu przewozu przez okres nie dłuższy niż 30 dni dla każdego z rodzajów składowania;
  - 8) inne czynności spedycyjne, po uzyskaniu zgody TUW PZUW.
3. Ubezpieczenie nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych wskutek braku opakowania lub niewłaściwego opakowania;
  - 2) powstałych wskutek spedycji towarów niebezpiecznych, sklasyfikowanych w I, II i VII klasie listy ADR;
  - 3) powstałych na skutek spedycji żywych zwierząt;
  - 4) powstałych wskutek niewłaściwego załadowania, rozmieszczenia oraz zabezpieczenia towaru na środku transportu, o ile czynności te należały do nadawcy;
  - 5) powstałych wskutek wydania towaru osobie nieuprawnionej;
  - 6) powstałych w wyniku konfiskaty (przypadku) przesyłki orzeczonej przez uprawnione do tego organy;
  - 7) powstałych wskutek wady ukrytej towaru lub jego właściwości naturalnych,
  - 8) polegających na brakach miary, wagi lub objętości w granicach obowiązujących norm;
  - 9) powstałych w przewożonym towarze w czasie przewozu (ochrona taka jest możliwa na podstawie odrębnych ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika drogowego);
  - 10) powstałych z przyczyn występujących po stronie nadawcy lub odbiorcy, za które ubezpieczony nie ponosi winy;
  - 11) powstałych w przesyłkach pocztowych, kurierskich lub mieniu przemieszczalnym;
  - 12) związanych ze zgłoszeniem przesyłki do ubezpieczenia lub odprawy celnej;
  - 13) będące następstwem wyboru, treści, zawarcia, nie zawarcia lub kontynuacji jakiegokolwiek umowy ubezpieczenia na rachunek zlecającego.
4. Ubezpieczenie nie obejmuje czynności spedytora jako agenta celnego.

Klauzla nr 15.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone uczestnikom w wyniku przeprowadzania imprezy.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone uczestnikom w wyniku przeprowadzania imprezy.

2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody wyrządzone uczestnikom imprezy nie mającej charakteru imprezy masowej podlegającej obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.
3. Za uczestnika uważa się osobę fizyczną znajdującą się w czasie trwania imprezy na terenie, na którym jest ona przeprowadzana, w charakterze widza, wykonawcy, zawodnika, sędziego, obsługi techniczno-administracyjnej, a także osobę świadczącą usługi dodatkowe w czasie trwania imprezy.
4. T UW PZUW nie odpowiada za szkody:
  - 1) poniesione przez Policję, Państwową Straż Pożarną, inne jednostki ochrony przeciwpożarowej, agencję ochrony oraz służbę zdrowia, w związku z działaniem w miejscu i w czasie trwania imprezy;
  - 2) powstałe w pojazdach oraz w rzeczach w nich pozostawionych;
  - 3) powstałe w następstwie pokazu sztucznych ogni, fajerwerków.

Klauzla nr 16.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody poniesione przez producenta produktu finalnego wskutek wadliwości produktów dostarczonych przez ubezpieczonego.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, postanowień Klauzuli Nr 18 oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone innym producentom wskutek zmieszania, połączenia, przetworzenia lub dalszej obróbki wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego.
  2. Ubezpieczenie obejmuje szkody powstałe wskutek zmieszania, połączenia, przetworzenia lub dalszej obróbki produktów dostarczonych przez ubezpieczonego z innymi rzeczami należącymi do producentów w celu wytworzenia produktów finalnych.
  3. Ochrona ubezpieczeniowa wynikająca z niniejszej klauzuli, z zastrzeżeniem ust. 4, obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody poniesione przez każdego producenta, który zmieszał, połączył, przetworzył lub poddał dalszej obróbce produkt wytworzony przez ubezpieczonego.
  4. T UW PZUW ponosi odpowiedzialność wyłącznie:
    - 1) w przypadku kiedy naprawa produktu finalnego jest możliwa i ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie finalnym, spowodowanych wadą produktu dostarczonego przez ubezpieczonego, nie przekraczają łącznych kosztów związanych z wytworzeniem produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym, za:
      - a) koszty poniesione przez producentów na usunięcie wad w produkcie finalnym,
      - b) utracone korzyści z tytułu sprzedaży produktu finalnego po obniżonej cenie, jeżeli pomimo poniesienia kosztów na usunięcie wad w produkcie finalnym, produkt finalny może być sprzedany wyłącznie po obniżonej cenie, z zastrzeżeniem ust.6,
      - c) koszty wyszukania wadliwych produktów pochodzących od ubezpieczonego przed ich dalszym przetworzeniem,
      - d) koszty wyszukania wadliwych produktów finalnych przed ich wprowadzeniem do obrotu,
      - e) koszty składowania przez okres, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższy 3 miesiące, można było zagospodarować wadliwe produkty dostarczone przez ubezpieczonego lub wadliwe produkty finalne,

- f) koszty utylizacji wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego oraz nienaprawionych lub niesprzedanych produktów finalnych po naprawie;
- 2) w przypadku kiedy naprawa produktu finalnego jest niemożliwa lub nie jest ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie finalnym, spowodowanych wadą produktu dostarczonego przez ubezpieczonego, przekraczają łączne koszty związane z wytworzeniem produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym, za:
- a) koszty nabycia zniszczonych lub uszkodzonych materiałów i surowców, które zostały zmieszane lub połączone w celu wytworzenia produktu finalnego,
  - b) koszty inne niż wymienione w lit. a, poniesione przez producentów na wytworzenie produktu finalnego, który nie może być zbyty,
  - c) koszty składowania przez okres, w którym bez zbędnej zwłoki nie dłuższy 3 miesiące można było zagospodarować wadliwe produkty dostarczone przez ubezpieczonego lub wadliwe produkty finalne,
  - d) koszty utylizacji wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego oraz wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego oraz wadliwych produktów finalnych.
6. W odniesieniu do utraconych korzyści z tytułu sprzedaży produktu finalnego po obniżonej cenie, TUV PZUW nie pokrywa szkody w części, która stanowi stosunek zapłaty za dostarczony przez ubezpieczonego wadliwy produkt do ceny sprzedaży produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym.
7. TUV PZUW nie odpowiada za:
- 1) koszty poniesione na zakup wadliwych produktów pochodzących od ubezpieczonego oraz konieczność ich ponownego zakupu, a także za koszty ponownego nabycia produktów finalnych;
  - 2) utracony przez producentów lub inne podmioty zysk, z zastrzeżeniem utraconych korzyści wskazanych w ust.4;
  - 3) koszty transportu wszelkiego rodzaju;
  - 4) szkody wynikłe z opóźnień jakiegokolwiek rodzaju;
  - 5) jakiegokolwiek inne straty niż objęte ubezpieczeniem stosownie do postanowień ust.5.

Klauzla nr 17.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody poniesione przez producenta produktu finalnego wskutek wad etykiet, opakowań i kodów kreskowych.

1.Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody poniesione przez producenta produktu finalnego powstałe

z powodu wady etykiet i opakowań wykonanych przez Ubezpieczonego, przy czym ochrona obejmuje tylko i wyłącznie:

- a) koszty ustalenia i wysortowania wadliwych i niewadliwych produktów finalnych,
- b) koszty ponownego umieszczenia etykiet na wadliwych produktach finalnych; wyłączone pozostają tu koszty dodatkowej dostawy etykiet włącznie z kosztami transportu,
- c) koszty przepakowania lub przelania już opakowanych produktów finalnych, przy czym wyłączone pozostają koszty dodatkowej dostawy opakowań włącznie z kosztami transportu,
- d) koszty poniesione z tytułu uszkodzenia lub zniszczenia opakowanych produktów finalnych oraz z tytułu kosztów poniesionych na zapakowanie produktów finalnych z wyjątkiem zapłaty za wadliwe opakowania dostarczone przez Ubezpieczonego,

poniesionych w sytuacji, gdy przepakowanie lub przelanie nie jest ekonomicznie uzasadnione lub nie jest możliwe bez uszczerbku dla innych produktów finalnych,
e) inny uszczerbek majątkowy spowodowany tym, że opakowane produkty finalne nie mogą zostać zbyte lub mogą zostać zbyte tylko po obniżonej cenie ze względu na wadliwe opakowania dostarczone przez Ubezpieczonego, a fakt ten może zostać udowodniony. T UW PZUW nie pokrywa szkody w części równej stosunkowi zapłaty za opakowania dostarczone przez Ubezpieczonego do ceny sprzedaży opakowanego produktu finalnego, jakiej można by oczekiwać w przypadku niewadliwej dostawy.

Klauzla nr 18.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone poszkodowanemu polegające na poniesieniu kosztów zlokalizowania, usunięcia, demontażu lub odsłonięcia wadliwych produktów oraz na montaż, umocowanie lub położenie produktu bez wad.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz postanowień klauzuli nr 18, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody poniesione przez poszkodowanych wynikłe z poniesienia przez nią kosztów zlokalizowania wadliwego produktu, kosztów poniesionych na usunięcie, demontaż lub odsłonięcie wadliwych produktów oraz na montaż, umocowanie lub położenie produktów bez wad.
2. T UW PZUW nie odpowiada za koszty i straty:
  - 1) wynikłe z sytuacji, w których ubezpieczony sam zainstalował lub zamontował wadliwy produkt lub też zlecił jego montaż czy instalację we własnym imieniu i na własny rachunek;
  - 2) wynikłe z zakupu produktu wolnego od wad, w tym także kosztów jego transportu;
  - 3) gdy wadliwy produkt stanowi część składową lub element wyposażenia pojazdów samochodowych, statków powietrznych i wodnych oraz kosmicznych, chyba, że ubezpieczony nie wiedział lub przy dołożeniu należytej staranności nie mógł wiedzieć, że jego produkty są wykorzystywane do takich celów;
  - 4) gdy wadliwy produkt stanowi część składową i trwale jest połączony z budynkiem, budowlą lub obiektem małej architektury.
3. W sytuacji gdy wymontowanie wadliwego produktu nie jest możliwe, opłacalne czy też racjonalnie uzasadnione, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje koszty postępowania zastępczego, nie przekraczające jednak kosztów wymiany wadliwego produktu. W ramach postępowania zastępczego zamiast wymiany wadliwego produktu zostaje podjęty inny odpowiedni środek w celu zapobieżenia następstwom szkody.

Klauzla nr 19.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody poniesione przez producentów w produktach wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz postanowień klauzuli nr 18, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody poniesione przez producentów w produktach wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu.

2. Ubezpieczenie obejmuje szkody powstałe w związku z wprowadzeniem do obrotu maszyn i urządzeń nowych oraz odnowionych, wyremontowanych lub zregenerowanych przez ubezpieczonego.
3. W ramach niniejszej klauzuli T UW PZ UW ponosi odpowiedzialność wyłącznie za:
  - 1) w przypadku kiedy naprawa wadliwych produktów wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń jest możliwa i ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad nie przekraczają łącznych kosztów związanych z wytworzeniem produktu w stanie nieuszkodzonym:
    - a) koszty poniesione na usunięcie wad w produktach wyprodukowanych lub poddanych obróbce,
    - b) utracone korzyści z tytułu sprzedaży produktu po obniżonej cenie, jeżeli pomimo poniesienia kosztów na usunięcie wad, produkt może być sprzedany wyłącznie po obniżonej cenie,
    - c) koszty wyszukania wadliwych produktów wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu,
    - d) koszty składowania przez okres w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższy niż 3 miesiące, można było zagospodarować wadliwe produkty,
    - e) koszty utylizacji wadliwych produktów wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu.
  - 2) w przypadku kiedy naprawa rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń jest niemożliwa lub nie jest ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie przekraczają łączne koszty związane z wytworzeniem produktu w stanie nieuszkodzonym:
    - a) koszty nabycia materiałów i surowców poddanych obróbce za pomocą maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu,
    - b) koszty inne niż wymienione w pkt a) poniesione przez producentów na wytworzenie produktu, który nie może być zbyty,
    - c) koszty składowania przez okres, w którym bez zbędnej zwłoki nie dłuższy niż 3 miesiące można było zagospodarować wadliwe produkty,
    - d) koszty utylizacji wadliwych produktów wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu,
    - e) utracone korzyści, jakie producenci mogliby osiągnąć z tytułu sprzedaży produktu z zastrzeżeniem.
4. T UW PZ UW nie odpowiada za:
  - 1) utracony przez producentów lub inne podmioty zysk,
  - 2) szkody wynikłe z opóźnienia jakiegokolwiek rodzaju,
  - 3) koszty transportu wszelkiego rodzaju,
  - 4) jakiegokolwiek inne straty od wskazanych w ust.3 objętych ubezpieczeniem.

Klauzla nr 20.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone w rzeczach wniesionych przez gości hotelowych w związku z odpowiedzialnością utrzymujących hotele i podobne zakłady.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej,

gdy w związku z prowadzoną działalnością hotelarską ubezpieczony zobowiązany jest w myśl przepisów prawa do naprawienia szkody w rzeczach wniesionych przez gości hotelowych.

2. TUV PZUW nie odpowiada za szkody powstałe w rzeczach oddanych na przechowanie.

Klauzla nr 21.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody spowodowane działaniem materiałów wybuchowych lub fajerwerków

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą, postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody spowodowane działaniem materiałów wybuchowych lub fajerwerków.
2. TUV PZUW nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe w następstwie działalności nie objętej umową ubezpieczenia.

Klauzla nr 22.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody spowodowane przeniesieniem chorób zakaźnych i zakażeń.

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą, postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody spowodowane przeniesieniem chorób zakaźnych i zakażeń
2. TUV PZUW nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
  - 1) powstałe w następstwie działalności nie objętej umową ubezpieczenia;
  - 2) spowodowane przeniesieniem chorób zakaźnych lub zakażeń, o których istnieniu w chwili zawierania umowy ubezpieczony wiedział;
  - 3) spowodowane przeniesieniem choroby Creutzfeldta–Jacoba lub innych encefalopatii gąbczastych oraz HIV.

Klauzla nr 23.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe wskutek wibracji albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, zakres ubezpieczenia obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe lub szkody osobowe powstałe wskutek wibracji albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu, polegające na:
  - 1) częściowym lub całkowitym zawaleniu się obiektu budowlanego;
  - 2) oderwaniu się części obiektu budowlanego;
  - 3) spękaniu powierzchni obiektu budowlanego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa istnieje pod warunkiem, że:
  - 1) w okresie poprzedzającym rozpoczęcie prac budowlanych stan techniczny budynku lub budowli był dobry i były zastosowane wszystkie niezbędne środki zabezpieczające;
  - 2) ubezpieczony, przed rozpoczęciem prac budowlanych, sporządził protokół stwierdzający stan techniczny zagrożonego mienia. Protokół powinien być sporządzony w sposób zgodny z wymaganiami prawa i sztuki budowlanej biorąc pod uwagę rodzaj występującego zagrożenia, rodzaj i stan zagrożonego mienia oraz sposób i zakres prowadzonych prac budowlanych.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje:
  - 1) szkód wynikłych z prac wykonanych poza okresem ubezpieczenia;

- 2) wszelkich szkód w obiektach budowlanych, które nie zostały zinwentaryzowane przed rozpoczęciem prac budowlanych;
  - 3) szkód wynikłych z prac prowadzonych bez pozwolenia, niezgodnie z postanowieniami pozwoleń, instrukcji i przepisami prawa.
4. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje w odniesieniu do roszczeń:
- 1) z tytułu szkód, których wystąpienie można było przewidzieć w związku z rodzajem zastosowanych prac i metod konstrukcyjnych;
  - 2) z tytułu szkód polegających na uszkodzeniu nie zagrażającym stabilności budynku lub budowli lub jej użytkowaniu.

Klauzla nr 24.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o koszty wynagrodzenia ekspertów oraz obrony sądowej ponad sumę gwarancyjną

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, TUV PZUW pokrywa ponad sumę gwarancyjną:
  - 1) uzasadnione koszty wynagrodzenia ekspertów, powołanych w uzgodnieniu z TUV PZUW przez ubezpieczonego lub poszkodowanego w celu ustalenia okoliczności, przyczyn i rozmiaru szkody,
  - 2) koszty obrony w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi:
    - a) niezbędne koszty sądowej obrony przed roszczeniem poszkodowanego lub uprawnionego w sporze prowadzonym w porozumieniu z TUV PZUW,
    - b) niezbędne koszty sądowej obrony w postępowaniu karnym, jeśli toczące się postępowanie ma związek z ustaleniem odpowiedzialności ubezpieczonego, jeżeli TUV PZUW zażądał powołania obrony lub wyraził zgodę na pokrycie tych kosztów,
    - c) koszty postępowań sądowych, w tym mediacji lub postępowania pojednawczego oraz kosztów opłat administracyjnych, jeżeli TUV PZUW wyraził na piśmie zgodę na pokrycie tych kosztów.
2. Koszty określone w ust. 1 pokrywane są ponad sumę gwarancyjną:
  - a) o ile dotyczą szkód powstałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
  - b) do 10% wysokości sumy gwarancyjnej.